

му бѣше се поминалъ ⁽⁵²⁾. Като дипломатъ, князь Ст. Богориди никакъ не е искалъ да се мѣси въ такава маловажна работа, каквато е била зарадъ него въ онова врѣме тая за въздиганіе-то на бѣлгарски храмъ въ Цариградъ. Когато му се отваряло дума за това, князь Ст. Богориди казвалъ, че още не било дошло врѣме-то за граденіе бѣлгарски храмъ въ Цариградъ, та да се почакало ⁽⁵³⁾. Той се

⁽⁵²⁾ Сжчинители-тъ на споменника вжъз плоча-та бѣхъ архимандритъ Партений, управител на бѣлгарско-то училище при бѣлгарския храмъ въ Цариградъ, и архимандритъ Антимъ, преподавател на черковно-бѣлгарския свикъ и черковна-та история въ грѣцко-то богословско училище на островъ Халки. Подиръ четири дни откакъ бѣше туренъ основни камъкъ, на 29-й Октом. 1959 год. Партений, а прѣвъ 186 год и Антимъ, станахъ владыци на грѣцка-та патриархия, но слѣдъ като се издаде фермана за учрѣждение-то на Бѣлгарска Екзархия, пѣрвий биде оставенъ за бѣлгарски митрополитъ въ Пиротъ, гдѣто бѣше го назначила патриархия-та, а другий, който бѣше видински митрополитъ, както щемъ видимъ по-сѣтне, стана бѣлгарски екзархъ.

⁽⁵³⁾ Когато се научилъ, че е издаденъ ферманъ за сжграждане бѣлгарски храмъ, князь Ст. Богориди отишълъ да пита патриарха за станало-то. Патриархъ-тъ му отговорилъ, че цариградски-тъ бѣлгаре некале да имъ се служи литургия на бѣлгарски свикъ, нѣщо, което не може да се допустне да става въ грѣцки храмъ, а пакъ като и Василики (Великовъ) настоявалъ да се сжгради бѣлгарски храмъ, то той, патриархъ-тъ, се сжласилъ и направилъ нужди-тъ постѣпки при Високата Порта да издаде ферманъ на бѣлгаре-тъ да си сжграждатъ храмъ въ Цариградъ. Князь Ст. Богориди се разсърдилъ и когато попиталъ Василики Великовъ защо му не обадилъ за това, тоя послѣдний му отговорилъ: „за каквото сж дохождале бѣлгаре-тъ при тебе да те молятъ, нищо не си имъ свършилъ а пакъ всичко можешъ; заради това ти не обадихме за тая работа; щото можяхъ да сторж, сторихъ го за душа-та си; единъ-тъ ми кракъ е въ гроба, та трѣбва да сторж нѣкаква добрина и народу си“. Князь Ст. Богориди, който билъ най-влиятелния не само при султани-тъ Махмудъ и синъ му Абдуль-Меджидъ, ами и при правителства-та имъ отъ когото е треперяла грѣцка-та патриархия, може да се рѣче, нищо не е сторилъ за народа си. Ако е подарилъ мѣсто-то си за храмъ, той е сторилъ това като благодарствъ христенинъ и, види се, отъ натяквания-та на Василики Великовъ, че не е сторилъ никаква добрина народу си. Едва-ли може да се вѣрва, че като родолубивъ бѣлгаринъ той е далъ негодна-та си за живѣяние кѣща съ двора, находяща се въ най-нечиста-та и нездрава часть на града, за да се сжгради бѣлгарски храмъ, и то откакъ по-прѣди предлагалъ да я продаде за тая цѣль. Не може да се каже тоже, че князь Богориди е билъ услужливъ и на патриархия-та, защото и за нея никакъ го не било грижа. Султани-тъ толкова сж обичале княза Ст. Богориди, щото Махмудъ -й му ходилъ на-госте въ кѣща-та, която напоконъ подарилъ за бѣлгарски храмъ, а Абдуль-Меджидъ — въ двореца му на Арнауткѣй (село на Вѣспора), — никга не чуено и не видѣно щото султани-тъ да ходи на-госте не само въ христенински, ами и въ мохамедански кѣщи. Тия султани сж позволявали и на жени-тъ си да ходѣтъ въ кѣща-та на княза Богориди. Ако князь Ст. Богориди е искалъ, той много нѣщо е можилъ да стори въ онова врѣме за народа си. Той е можилъ да сирѣ патриархия-та да неавточава три-пѣти отца Неофита Боввели, както и отца Илариона Ст. Михайловски (еднаждъ); той е щѣлъ да настои да се рѣкоположѣтъ: Неофитъ Боввели за тѣрновски митрополитъ; Неофитъ Рилски — за въ Пловдивъ или Срѣдецъ, при всичко, че чорбаджи Стоянъ Чалжковъ наро но билъ довелъ тоя послѣдний въ Цариградъ за тая цѣль; Дионисий Контаровъ — за владыка въ Шуменъ или Видинъ, обаче нищо не сторилъ, не щѣлъ да се скарва съ патриархия-та. (Архимандритъ Дионисий Контаровъ, тоже отъ Котелъ, бывши протосингелъ на видинския митрополитъ, като се разболѣлъ въ Цариградъ, за да се пѣзави отъ него, патриархия-та употребила равни срѣдства та го утровоиле). Князь Стеф. Богориди не е щѣлъ да каже дѣто трѣбва, поне двѣ думи, за да се позволѣ отварианне-то на една печатница въ Бѣлгарско, макаръ и да му много писалъ, и да му се много молилъ за то-